

Nové spolkové právo

(vybrané aktuální otázky)

Doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.

Korporace

- / korporaci vytváří společenství osob (§ 210)
- / může mít však i jen jednoho člena, připouští-li to zákon
 - ne u spolků, OO, OZ, SVJ, CNS, PSH
- / významné pravidlo (§ 212) – KORPORAČNÍ LOAJALITA
 - člen korporace musí být vůči ní loajální, tzn. chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád, vč. členů navzájem k sobě
 - musí se podřídit společnému zájmu
 - i korporace musí ke všem svým členům přistupovat stejně
- / sankce za zneužití hlasovacího práva člena korporace k újmě celku
 - soud rozhodne, že se k hlasu člena v daném případě nepřihlíží
 - tzn., že v daném případě vůbec neexistuje, nepřihlíží se k němu ani při určování potřebného kvora apod.

Spolek v OZ

- / regulace musí vyhovovat jak malým „vesnickým“ spolkům, tak spolkům se složitou vnitřní organizací a širokou členskou základnou (např. dobrovolní hasiči, skauti)
- / spolek nahradil občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (tento zákon je zrušen) – JUDIKATORNÍ DOTVOŘENÍ A V ZÁSADĚ KONTINUITA (pozor! změna věcné příslušnosti soudů)
 - sdružení má právo změnit svoji právní formu na ústav nebo sociální družstvo podle zákona o obchodních korporacích (§ 3045)
- / Liberální úprava, spolková autonomie, minimum kogentních ustanovení
- / dispozitivní právní úprava => často užívaná formulace „neurčí-li stanov y jinak“ (ale nejen tam)
- / Změna! Není-li nic ve stanovách – použije se zákon , „záchranná síť dispozitivních ustanovení“

Spolková rejstříková regulace

- Spolkový rejstřík je veřejný rejstřík v zákoně č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a evidenci svěřenských fondů
- Překlopila se data od MV (§ 126 VeřRej) – 80 tis. Spolků + 40 tis. Pobočných
- Zájmová sdružení právnických osob se zapisují do spolkového rejstříku
- Princip publicity (formální, materiální)
- Notářský zápis a notářský vklad
- Zapisují se (spolky, pobočné, zájmová sdružení právnických osob, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů)
 - Činnost, statutární orgán, název,
 - Vedlejší činnost (podnikatelská), označení nejvyššího orgánu, rozhodčí komise, pobočný spolek

Evidence skutečných majitelů - VeřRej

Obecná otázka: Limity autonomie vůle při ustavování PO

- Do jaké míry se lze odchýlit v ZPJ do zákona?
- Jakou roli hraje, o jaký typ PO se jedná?
- Je možné umožnit odchylku od zákona (obecné části OZ) např. u spolků, ale ne u např. akciové společnosti?
- Jaké jsou následky porušení zákonného pravidla?

Základní východisko úvah

§ 1 odst. 2 OZ

*Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující **dobré mravy, veřejný pořádek** nebo **právo týkající se postavení osob**, včetně práva na ochranu osobnosti.*

- Tzv. „**statusové otázky**“ týkající se postavení právnických osob

574 OZ

Na právní jednání je třeba hledět spíše jako na platné než na neplatné.

§ 580 odst. 1 OZ

Neplatné je právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.

§ 588 OZ

Soud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek....

Co je u jednotlivých typů po kogentní („status“)?

- Problém vymezení “základních znaků“ v rámci abstraktního pojetí podstaty/povahy určité právnické osoby (rozdíl u jednotlivých typů právnických osob)
 - vzájemně prospěšný spolek x akciová společnost kótovaná na burze
- Překonaný názor: všechno kogentní (změna paradigmatu)
- Pouze „tvrdé jádro“ – právní osobnost, vznik a zánik PO, typy PO, přeměny PO
- Další názory:
 - vnitřní struktura orgánů, jejich působnost a pravidla jednání
 - základní organizační struktura
 - právní podstata/povaha právnické osoby
- Ochrana společníků, ochrana práv třetích osob?

„STATUS“ V JUDIKATUŘE NS – dosud nejasnost

- spádové pravidlo ve prospěch dispozitivity norem převážilo – NEPOCHYBNÉ!
- zatím ne zcela jasné
- Rozdíly mezi jednotlivými typy právnických osob
- U obchodních korporací viz

NS 29 Cdo 387/2016 ze dne 31. 10. 2017 - Společné jednání prokuristy a člena statutárního orgánu není přípustným způsobem zastupování

„Právní úprava statutárního orgánu (tj. určení, který z orgánů právnické osoby je statutárním a jak se vytváří), stejně jako úprava způsobu, jakým členové statutárního orgánu právně jednají za právnickou osobu (jak ji zastupují), spadá do kategorie práva týkajícího se postavení osob ve smyslu § 1 odst. 2 o. z.“

- Liberalizační tendence?

IN DUBIO MITIUS (**29 Cdo 4197/2015, R 45/2018**) – k formě ZPJ ústavu

Zásadně platí, že je-li k dispozici více výkladů právní normy, je třeba volit ten, který vůbec (resp. co nejméně) zasahuje do toho kterého základního práva či svobody; tento přístup přitom není omezen pouze na oblast veřejného práva (srov. nález Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2017, sp. zn. [III. ÚS 3701/15](#)).

LIBERALIZUJÍCÍ TENDENCE U FUNDACÍ (**29 Cdo 3225/2016**) – změny ZPJ NF

Co je při regulaci spolků kogentní?

- principy spolkového práva, jakož i soukromého práva (svoboda ustavení a členství ve spolku, korporační loajalita atd.);
- vymezení spolku jako samostatného subjektu práva (jeho právní osobnost) - název, sídlo, účel (vč. zakázaných účelů), dvoufázový proces vzniku a zániku spolku (vč. likvidace a přeměn), zastupování statutárním orgánem spolku, zákonem stanovený standard péče řádného hospodáře volených orgánů spolku, deliktní způsobilost spolku;
- „minimální standard“ ochrany členům spolku (vč. ochrany soudní).

Zásady spolkového práva

- / Obecné zásady soukromého práva
 - zásada autonomie vůle,
 - zásada vše je dovoleno, co není zakázáno,
 - zásada poctivosti a ochrany dobré víry,
 - zásada dispozitivnosti norem, atd....

- / Specifické zásady spolkového práva
 - zásada volnosti a dobrovolnosti sdružování (spolčování)
 - zásada nevýdělečnosti účelu
 - zásada spolkové samosprávy
 - zásada neručení člena za dluhy spolku (oddělenosti majetkových sfér)
 - zásada osobně vázaného členství, neexistence vkladové povinnosti
 - Zásada soudní ochrany členských práv
 - Zásada zrušitelnosti spolku pouze soudem

Právní úprava **SPOLKŮ DE LEGE LATA**

- Čl. 11 Úmluvy (svoboda shromažďování a sdružování)
- Čl. 20 Listiny (svoboda sdružovací, včetně politických stran, oddělenost od státu, náboženské sdružování v čl. 16, sdružování v odborových organizacích v čl. 27)
 - Právní osobnost
 - Práva jednotlivců a práva spolku samotného
- především § 214–302 občanského zákoníku , ALE TÉŽ § 117 a násl.
- (dříve zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, zrušen!)
- Liberální koncept, prostor pro spolkovou autonomii vůle jako jeden z projevů svobody sdružování v soukromém právu

Ústavněprávní základy – související judikatura

- Omezují prostor pro odepření zápisu spolku (§ 145) a jeho zrušení (§ 172, § 268)?:
 - Zákonnost, legitimní účel a nezbytnost omezení sdružovací svobody (7 As 29/2008, Komunistický svaz mládeže)
 - Zkoumání skutečného cíle spolku (8 As 67/2014, Sudetoněmecké krajanské sdružení)
- Omezují prostor pro zásah soudu do vnitřní autonomie spolku (respektive jiné korporace):
 - pro církve – Fernández Martínez, číslo stížnosti 56030/07,
 - pro odbory – ASLEF, číslo stížnosti 11002/05,
 - pro politické strany – Republikánská strana Ruska, číslo stížnosti 12976/07,
 - pro jiná sdružení – Tebieti Mühafize Cemiyeti and Israfilov, číslo stížnosti 37083/03
- Poskytují členu spolku ochranu proti spolku samotnému? (28 Cdo 2976/2010)
- **AKTUÁLNÍ: VYSTOUPENÍ POBOČNÉHO SPOLKU Z SPOLKU HLAVNÍHO??**
- viz Nepubl. VS v Praze z 22. 11. 2017, č. j. 14 Cmo 296/2016-128 – neudržitelné!!

„Status spolku“

- Právní osobnost (alespoň 3 osoby, shoda na obsahu stanov)
- Účel
- Název
- Sídlo
- Způsob vzniku/zániku/přeměny
- Minimální rámec pro vnitřní organizaci spolku/jednání za spolek vůči 3 os.)

Účel spolku , činnost spolku

- / Účel = v zásadě odůvodňuje smysl existence spolku – dovolený (§145), nevýdělečný (§217 odst. 1 a 2)

X

- / Činnost = konkrétní naplnění účelu

jsou ve vztahu cíle a prostředku

- / Nevýdělečnost účelu spolku X Výdělečná činnost spolku

/

Podnikání spolků (nutno reinvestice zisku)

Podíl na podnikání jiné osoby

Vymezení nutné, zda ochrana spotřebitele, EET apod.

AKUTÁLNĚ DISKUSE O NOVÉM ZDANĚNÍ NNO (MF)

- **JUDIKATURA: nezákonný účel:**

- výkon veřejné správy bez zákonného zmocnění – 29 Cm 46/2017, Zastupitelské centrum Doněcké lidové republiky

Podnikání spolků

- V zásadě neomezené, nesmí být účelem, ale prostředkem k dosažení účelu
- „se zřetelem k podnikání - podnikatel (§420) žádné výhody (např. v souvislosti s ochranou spotřebitele apod.)
- Nevýhoda: neaplikovatelnost pravidla podnikatelského úsudku, proto lepší formou účasti na podnikání obchodní korporace
- Může být špicí/součástí koncernové struktury, postavení „vlivné osoby“

**JUDIKATURA (STARŠÍ): Podnikání jako hlavní činnost:
(MS v Praze 5 A 184/2012, NS 5 Tdo 272/2017)**

Pobočný spolek (§ 219)

- / – organizační jednotky, které jednají svým jménem (dle ZSO)
 - statutární orgán hlavního spolku musí do tří let ode dne nabytí účinnosti zákoníku podat návrh na zápis pobočného spolku, jinak posledním dnem této lhůty právní osobnost pobočného spolku zanikne (§ 3045)
- / odvozená subjektivita (právní osobnost) od hlavního spolku
- / lze vytvářet i organizační jednotky bez subjektivity – tomu OZ nebrání
- / PS existenčně závislý na hlavním spolku
- / pro vztah hlavního a pobočného spolku hlavní význam vymezení práv a povinností ve stanovách hlavního spolku

- / **JUDIKATURA: VS Olomouc 5 Cmo 99/2016 x 8 cmo 232/20196 – k aktivní legitimaci k podání návrhu na zápis do rejstříku –HLAVNÍ SPOLEK A VÝJIMEČNĚ I VEDELJŠÍ**

Název a sídlo spolku

- / § 216: název spolku musí obsahovat slova „spolek“ nebo „zapsaný spolek“ či zkratku „z.s.“
- / pozornost si zaslouží § 135
 - klasická ochrana, ale již bez možnosti žádat přiměřené zadostiučinění nemajetkové újmy v penězích
- / sídlo – mění se pravidla, kdy může být v bytě
 - nově – nenarušuje-li to klid a pořádek v domě (§ 136)
=> sídlo je pouze formálním místem, ze kterého sice právnická osoba komunikuje s veřejností, ale svojí činnost může vyvíjet jinde

Název spolku – související judikatura

- Zákaz klamavosti názvu
 - 7 As 28/2010, Komise pro cenné papíry, 7 As 40/2010, Komise pro kapitálový trh, 7 As 51/2010, CENTRALBANK
- Zákaz zaměnitelnosti názvu
 - „silný prvek“, „kmen názvu“, „celkový dojem“, principy firemního práva – 32 Odo 840/2004 –, ale použitelné obecněji – 23 Cdo 1962/2015, 23 Cdo 3060/2010
- VS v Praze, 7 Cmo 369/2015, R 12/2018
 - Aikido Domažlice x Aikido Habartov – (ne)klamavost či (ne)zaměnitelnost názvu spolku

Založení a vznik spolku (§ 226)

- / Založení: shoda na obsahu stanov - § 218 (zakladatelském právním jednání)
- / spolek vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku v režimu VeřRej
 - novinka, doposud veřejný rejstřík občanských sdružení neexistoval, vznikala registrací u Ministerstva vnitra
 - Osvobozeno od soudního poplatku
- / nebylo-li do 30 dnů od podání návrhu na zápis rozhodnuto, považuje se spolek zapsaný 30. dnem od podání návrhu § 226/3
- / odborové organizace a organizace zaměstnavatelů (§ 3025)
 - k jejich vzniku postačuje pouze shoda na stanovách a doručení oznámení o založení rejstříkovému soudu (evidenční princip)
 - **Novinky v souvislosti s novelou č. 460/2016 Sb.**

Pobočný spolek – AKTIVNÍ LEGITIMACE - JUDIKATURA

- VS v Olomouci, sp. zn. 8 Cmo 232/2016, R 130/2017:
 - „Návrh na zápis ve věcech pobočného spolku, a to včetně změny či výmazu zápisu, **podává zásadně hlavní spolek** (§ 11 odst. 1, § 26 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů); tím není dotčeno ustanovení § 11 odst. 3 uvedeného zákona.“
- Zavržená varianta, VS v Olomouci, sp. zn. 5 Cmo 99/2016:
 - „Návrh na zápis pobočného spolku do veřejného rejstříku podává hlavní spolek, návrh na změnu zápisu již podávají samy pobočné spolky.“

Stanovy (§ 218 an. OZ)

- / Nejdůležitější interní dokument, upravuje vnitřní poměry spolku a další důležité otázky
- / Jsou realizací zásady spolkové autonomie
- / Právní povaha stanov: soukromoprávní jednání – smoluva sui generis: 29 Cdo 2024/2000, 29 Odo 146/2003
- / Podstatní náležitosti (příliš se nemění oproti ZSO) - § 218
- / Pokud stanovy dle ZSO stručné – pozor na dopad dispozitivní zákonné úpravy, pokud stanovy nestanoví jinak

Stanovy spolku: forma a obsah

- Písemná forma: §123
- min. obsahové náležitosti § 218
- název, sídlo, účel, práva a povinnosti členů, statutární orgán (vč. označení jeho právních členů?)
- Následky vad zakladatelského právního jednání?
- Právní jednání se posuzuje podle svého obsahu (§ 555/1)
 - výklad ZPJ
- Právní jednání je spíše platné než neplatné (§ 574)

Orgány spolku/PO

- / v některých případech může být členem orgánu nezletilá osoba nebo osoba s omezenou svéprávností (§ 152 odst. 3)
- / osoba, jejíž úpadek byl osvědčen jako člen orgánu (§ 153)
 - musí to oznámit (indikovat) – když od skončení insolvenčního řízení uplynuly méně než tři roky
 - nejsou ostrakizováni, je na rozhodnutí toho, kdo ho tam chce
- / členem orgánu může být právnická osoba (§ 154)
 - zmocní fyzickou osobu, aby ji zastupovala
- / Souběh funkcí – nekonečný judikatorní příběh:

vývoj v judikatuře v poslední době

- **I ÚS 109/15:** „ustálená judikatura obecných soudů o neplatnosti pracovních smluv, které byly uzavřeny pro stejnou činnost, jakou vykonává statutární orgán, je soudcovským dotvářením práva proti zájmům soukromých osob“, neboť **zákaz tzv. souběhu funkcí statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu nemá zákonný podklad a „judikatorně ho dotvořily až obecné soudy“.**
 - Tento výklad podle názoru Ústavního soudu **nebere v úvahu, že při posuzování smlouvy je „vždy třeba upřednostňovat takový výklad, který nezakládá její neplatnost, jsou-li možné dva výklady“**, a dále **„je třeba upřednostňovat vůli stran před jejím projevem.**
 - K tomu lze přidat i argumentaci III. ÚS 3701/15 (účast na schůzi/vznik členství v družstvu) - in dubio pro libertate **nebo NS 29 Cdo 4197/2015 (forma ústavu)** – in dubio pro mitius
 - X
rozhodnutí NS 21 Cdo 1876/2017 (nepubl.): „Smlouvy a jiné právní úkony (právní ...vždy neposuzují jen podle toho, co si přejí smluvní strany a co projevily jako svoji vůli ve smlouvě nebo jiném právním úkonu, a celý právní úkon (právní jednání) tedy nelze mechanicky a formalisticky pokládat za výraz „autonomního projevu vůle smluvních stran“.
- **Zrušeno ústavním soudem 21.8.2018 III. ÚS 669/17** 😊

Velký senát Nejvyššího soudu se v rozsudku sp. zn. 31 Cdo 4831/2017, ze dne 11. 4. 2018

- s odkazem na nálezn Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 190/15, ze dne 13. 9. 2016 odchýlil od své dosavadní judikatury týkající se tzv. souběhu funkcí,
- **Člen statutárního orgánu obchodní korporace a tato obchodní korporace se mohou odchýlit od pravidla vyjádřeného v § 66 odst. 2 větě první obč. zák. (podle kterého se jejich vztah řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě) i tak, že si pro svůj vztah ujednají režim zákoníku práce.**
- **Takové ujednání však z jejich vztahu (jde-li o výkon činností spadajících do působnosti statutárního orgánu) neučiní vztah pracovněprávní; i nadále půjde o vztah obchodněprávní, který se řídí obchodním zákoníkem a dále – v důsledku smluvního ujednání – těmi (v úvahu přicházejícími) ustanoveními zákoníku práce, jejichž použití nebrání kogentní právní normy upravující (především) postavení člena statutárního orgánu obchodní korporace a jeho vztah s obchodní korporací.**
- **Spor z manažerské smlouvy, uzavřené mezi členem představenstva akciové společnosti a touto akciovou společností, jejímž předmětem je úprava vzájemného vztahu při plnění činností spadajících do působnosti představenstva, je sporem mezi obchodní společností a členem jejího orgánu, týkajícím se výkonu funkce, k jehož projednání a rozhodnutí jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy (§ 9 ods. 3 písm. h) o.s.ř. ve znění účinném do 31.12. 2013)**

Rozsudek na ze dne 26.4. 2018, sp. zn. 27 cdo 1884/2017

- Odměňování za výkon obchodního vedení zaměstnancem (členem statutárního orgánu) v pracovním poměru ve smyslu § 66d obch. Zák. (ve znění účinném od 1.1. 2012) se řídí režimem odměny za výkon funkce člena statutárního orgánu a nikoliv ustanoveními zákoníku práce.
- Spor mezi členem představenstva akciové společnosti a touto akciovou společností upravující vzájemný vztah při plnění povinností spadajících do působnosti představenstva, je sporem mezi obchodní společností a členem jejího statutárního orgánu, k jehož projednání jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy (§ 9 odst. 2 písm. f) o.s.ř.)

29 cdo 3478/2016 -124 – k obecně prospěšným společnostem

- Ředitel obecně prospěšné společnosti a tato společnost se mohou dohodnout na tom, že se jejich vztah z výkonu funkce ředitele řídí zákoníkem práce. Takové ujednání z jejich vztahu (jde-li o výkon činností spadajících do působnosti statutárního orgánu) neučiní vztah pracovněprávní.; nadále půjde o vztah občanskoprávní, který se řídí občanským zákoníkem a dále – v důsledku smluvního ujednání – těmi (v úvahu přicházejícími) ustanoveními zákoníku práce, jejichž použití nebrání kogentní právní normy upravující (především) postavení člena statutárního orgánu právnické osoby (ředitele obecně prospěšné společnosti) a jeho vztah s právnickou osobou (obecně prospěšnou společností).
- Podřídí-li ředitel a obecně prospěšná společnost svůj vztah režimu zákoníku práce, je třeba vždy (mimo jiné) posuzovat, jaký význam má pro další trvání a podobu jejich vztahu po odvolání z funkce ředitele společnosti skutečnost, že odkazem na zákoník práce se pravidla obsažená v zákoníku práce stala pravidly smluvními (sjednanými), a to vč. pravidl obsažených v ustanoveí § 73 a 73a zákoníku práce.
-
- Jinými slovy, ani sjednáním „režimu“ zákoníku práce se nelze odchýlit od těch ustanovení občanského zákoníku, popř. v úvahu připadajících zvláštních právních předpisů (např. zákona o obecně prospěšných společnostech), u nichž to zákon přímo či nepřímo výslovně zakazuje (srov. opět § 1 odst. 2 část věty před středníkem o. z. a např. důvody usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 387/2016).
- **PLATÍ TOTÉŽ PRO SPOLKY?????**

Péče řádného hospodáře (§ 159)

- / vztahuje se na všechny volené členy orgánu právnické osoby
 - zahrnuje povinnost loajality a povinnost péče
 - v zásadě není u spolků „odborná“ (rozdíl § 4 a § 5)
 - / výkon vědomé rozhodovací činnosti
 - na základě dostatečných informací,
 - konaný v dobré víře ve prospěch společnosti bez preferování vlastních soukromých zájmů,
 - opírající se o racionální základy
 - / pravidlo podnikatelského úsudku (§ 51 ZOK) – i pro spolky???
- ZŘEJMĚ NE 😊
- pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou

Orgány spolku

- / Nejvyšší orgán (může být totožný i se statutárním orgánem – tj. spolek s orgánem 2 v 1)
- / Statutární orgán – jediný obligatorní, zbytková působnost, jeho určení obligatorní náležitostí stanov
- / Kontrolní komise
- / Rozhodčí komise
- NOVÁ JUDIKATURA: rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 28 Cdo 5249/2015, ze dne 17. 10. 2017 – úprava disciplinárního řízení ve spolkových stanovách
- / Další orgány určené ve stanovách
- / Péče řádného hospodáře, rejstříkové souvislosti

Soudní ochrana člena spolku

- Nikdo nemůže být nucen ke členství (§215 odst. 1) – možnost vystoupit
- Povinnost podrobit se rozhodnutím vnitřních orgánů spolku, jsou-li v souladu se zákonem a stanovami
- DŘÍVE: Limitovaná ingerence do vnitřních záležitostí spolku, avšak i dříve judikatura dovodila, že nejen určovací žaloba podle § 15 odst.1 ZSO, viz NS 28 Cdo 2916/2006, 28 Cdo 1919/2009, 28 Cdo 4178/2007 – požadavek na vydání účetních dokladů, 28 Cdo 1018/2005 – majetkové vypořádání při zániku členství, III. ÚS 2542/07 a 28 Cdo 1919/2009 – žaloba na určení členství
- OZ zpřesňuje rámec soudní ochrany člena

Možnosti dle OZ:

- - Zdrženlivost při přezkoumávání rozhodnutí orgánů spolku
- - Žaloba na neplatnost rozhodnutí spolkového orgánu pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami (§ 258)
- - Žaloba na neplatnost vyloučení ze spolku (§ 242)
- - Žaloba o přiměřené zadostiučinění při závažném porušení základních členských práv (§ 261)
- - Žaloba na vyslovení neplatnosti smlouvy o fúzi (§ 283)
- další možnosti, v případě práv přiznaných zákonem nebo stanovami (např. poskytnutí vysvětlení dle § 251)

Soudní ochrana člena – žaloba na neplatnost rozhodnutí orgánu spolku (§ 258)

- / Speciální druh určovací žaloby, kde není nutno prokazovat naléhavý právní zájem
- / právo člena spolku napadnout rozhodnutí orgánu spolku
 - podrobnější regulace než doposud
- / prodlužují se lhůty, které je nutno dodržet
 - subjektivní ze 30 dnů na 3 měsíce
 - objektivní z 6 měsíců na 1 rok
- / soudu se zakládá pro určité případy pravomoc nevyhovět žalobě, byť by rozhodnutí orgánu spolku bylo v rozporu se zákonem nebo se stanovami (§ 260)
 - konflikt individuálního zájmu člena spolku a zájmu korporace, nebo zájmu na ochraně práv třetích osob nabytých v dobré víře
 - přiměřeného zadostiučinění

Soudní přezkum rozhodnutí spolku- geneze

- Dříve § 15 zákona č. 83/1990 Sb.: „Považuje-li člen sdružení rozhodnutí některého z jeho orgánů, proti němuž již nelze podle stanov podat opravný prostředek, za nezákonné nebo odporující stanovám, může do 30 dnů ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců od rozhodnutí **požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami.**“
- V OZ:
- § 242 o. z.: „Vyloučený člen může do tří měsíců od doručení konečného rozhodnutí spolku o svém vyloučení navrhnout soudu, aby rozhodl o **neplatnosti vyloučení**; jinak toto právo zaniká...“
- § 258 o. z.: „Každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany, může navrhnout soudu, aby rozhodl o **neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku** pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami, pokud se neplatnosti nelze dovolat u orgánů spolku.“
- § 259 o. z.: „Právo dovolat se neplatnosti rozhodnutí zaniká do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však do jednoho roku od přijetí rozhodnutí.“
- § 260 o. z.: „(1) Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, **aniž to mělo závažné právní následky**, a je-li v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit. (2) Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví ani tehdy, bylo-li by tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.“

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3307/2016, ze dne 19. 7. 2018

Řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku

- I. Soud v řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku musí nejprve posoudit soulad napadeného rozhodnutí orgánu spolku se zákonem a stanovami; teprve poté, kdy dospěje k závěru, že tímto rozhodnutím byl porušen zákon či stanovy, zvažuje, zda je na místě vyslovit jeho neplatnost, či zda je – s ohledem na konkrétní okolnosti – naplněn některý z důvodů upravených v § 260 o. z., pro které nelze neplatnost rozhodnutí orgánu spolku vyslovit.
- Závěrem soudu o tom, že napadeným rozhodnutím orgánu spolku byl porušen zákon či stanovy (a to bez ohledu na to, zda soud vyslovil neplatnost tohoto rozhodnutí či zda návrh zamítl podle § 260 o. z.), je pak vázán i soud rozhodující o případném nároku člena spolku na přiměřené zadostiučinění podle § 261 o. z.
- II. Předpokladem vzniku práva na přiměřené zadostiučinění podle § 261 o. z. je – vedle porušení základního členského práva člena spolku závažným způsobem – rozhodnutí soudu v řízení o návrhu podle § 258 o. z. o tom, že rozhodnutí orgánu spolku je neplatné, popřípadě zamítnutí takového návrhu z důvodů uvedených v § 260 o. z.
- III. S účinností od 1. 1. 2014 je řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku nesporným řízením, a to řízením ve statusových věcech právnických osob ve smyslu § 85 písm. a) z. ř. s., k jehož projednání a rozhodnutí jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy [§ 3 odst. 2 písm. a) z. ř. s.].

Zrušení/likvidace/zánik

- Zrušení spolku: uplynutím doby, splněním účelu, dobrovolným rozpuštěním spolku, nebo rozhodnutím soudu (§268), pokud:
 - Vyvíjí zakázanou činnost §145
 - Vyvíjí činnost v rozporu s § 217
 - Nutí třetí osoby ke členství, k účasti na činnosti, podpoře nebo
 - Brání členům ze spolku vystoupit
 - Dále viz § 172 (společné pro PO)

Přeměny (transformace)

- **Fúze** – sloučení (nejméně 1 zaniká), splynutí (vzniká nový), na základě smlouvy o fúzi
- **Rozdělení** – rozdělení sloučením s jinými (existujícími spolky na základě smlouvy o rozdělení) nebo rozdělení s vytvořením nových spolků (projekt rozdělení).
- **Změna právní formy** (pouze spolky vzniklé do 31. 12. 2013)
- Účinnost přeměny dnem zápisu do spolkového rejstříku.

Transformace spolku na jiné právní formy (spolků – bývalých o.s.)

- / na ústav nebo sociální družstvo (§ 3042)
- / možnost dána bez časového omezení
- / není upraveno v zákoně – je velmi obecně
- / nutno se vypořádat s právy členů (pokud na ústav)
- / -----
- / Kdy vhodné?
- / Který orgán rozhoduje?
- / Jakou formu musí mít rozhodnutí i změně právní formy?

Transformace na ústav

VÝHODY:

- + Není-li nutná/vhodná členská základna
- +/- Fundační základ (vždy nutný majetkový vklad)
- +/- „centralistický způsob řízení“ – lze dosáhnout i v rámci vnitřní organizace spolku, tzv. spolky vůdcovského typu
- + Jednodušší pravidla pro fungování
- + provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky
- +/- Silné postavení zakladatele i za trvání existence ústavu (odlišuje ústav od ostatních fundací)
- + Není povinnost mít dozorčí radu
- + Podnikání přímé i „nepřímé“ (zejména formou majetkové účasti na podnikání jiných osob)

Sociální družstvo

- Návrat ke kořenům ideí družstevnictví
- § 758 ZOK
 - Obecně prospěšná činnost
 - Za účelem integrace znevýhodněných
- Propojení členů družstva s prací pro družstvo
- Družstevní demokracie
- Omezení hospodaření
- Omezená možnost osob, které mohou být členem
- Zákaz převodu družstevního podílu
- Sdružení (spolek) se může na sociální družstvo přeměnit (§ 3045/1)

Související literatura

- Benák, J. Záhumenský, D. Jak na spolkový rejstřík, Grada, 2015.
- Brim, L. Soudní přezkum rozhodnutí orgánů občanských sdružení. *Právník*. 2013, roč. 152, č. 5, s. 499-518.
- David, L., Bílková, J., Podivínová, M. *Přehled judikatury. Soudní ochrana člena spolku, církve, politické strany*. Praha: Wolters Kluwer, 2011.
- Lavický, P. a kol. *Občanský zákoník, Komentář § 1 – 654*. Praha: C. H. Beck, 2014.
- Hájková, A., Nebuželská, M., Pavlok, P. *Spolky a spolkové právo*, C.H. Beck, 2015.
- **Ronovská, K., Bílková, J., Vitoul, V. a kol. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. Praha: Leges, 2014.**
- Telec, I. *Spolkové právo*. Praha: C. H. Beck, 1998.
- Telec, I. **Zásady nového spolkového práva. *Právní rozhledy*. 2013, roč. 21, č. 22, s. 763-766.**